

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग पाच

वर्ष ११, अंक १५]

बुधवार, जुलै ९, २०२५/आषाढ १८, शके १९४७

[पृष्ठे २५, किंमत : रुपये २६.००

असाधारण क्रमांक ७९

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानसभेत व महाराष्ट्र विधानपरिषदेत सादर केलेली विधेयके.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

पुढील विधेयक महाराष्ट्र विधानसभा नियम यातील नियम ११६(१) च्या पहिल्या परंतुकान्वये प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

L. A. BILL No. LXXVIII OF 2025.

A BILL

TO AUTHORISE PAYMENT AND APPROPRIATION OF CERTAIN
FURTHER SUMS FROM AND OUT OF THE CONSOLIDATED FUND
OF THE STATE FOR THE SERVICES AND PURPOSES OF THE YEAR
ENDING ON THE THIRTY-FIRST DAY OF MARCH 2026.

सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ७८.

दिनांक ३१ मार्च २०२६ रोजी संपणाऱ्या वर्षाच्या सेवांसाठी व प्रयोजनांसाठी राज्याच्या एकत्रित
निधीतून आणखी विवक्षित रकमा देणे व त्यांचे विनियोजन करणे यांस अधिकृत मंजूरी
देण्यासाठी विधेयक.

ज्याअर्थी, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०४ तसेच अनुच्छेद २०५ अन्वये, दिनांक ३१ मार्च
२०२६ रोजी संपणाऱ्या वर्षाच्या सेवांसाठी व प्रयोजनांसाठी राज्याच्या एकत्रित निधीतून आणखी रकमांचे
विनियोजन करण्यासाठी विनियोजन अधिनियम संमत करण्याकरिता; आणि उक्त रकमांच्या प्रदानास अधिकृत
मंजूरी देण्याच्या प्रयोजनाकरिता तरतूद करणे आवश्यक आहे; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या शहात्तराव्या
वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

१. या अधिनियमास, महाराष्ट्र (द्वितीय पुरवणी) विनियोजन अधिनियम, २०२५, असे म्हणावे. संक्षिप्त नाव.

(१)

सन २०२५-२०२६
या वित्तीय वर्षासाठी
राज्याच्या एकत्रित
निधीतून रुपये
५,७५,०९,७०,४६,०००
काढणे.

२. राज्याच्या एकत्रित निधीतून, दिनांक ३१ मार्च २०२६ रोजी संपणाऱ्या वर्षात, यासोबत जोडलेल्या अनुसूचीच्या स्तंभ (२) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या सेवा व प्रयोजने यांच्या बाबतीतील कित्येक खर्च भागविण्यासाठी रकमा देतेवेळी, यासोबत जोडलेल्या अनुसूचीच्या स्तंभ (४) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमांपेक्षा अधिक नसतील इतक्या म्हणजेच, सत्तावन्न हजार पाचशे नऊ कोटी, सत्तर लाख, सेहेचाळीस हजार रुपये एवढी एकूण बेरीज होणाऱ्या रकमा देता येतील व त्यांचा विनियोग करता येईल.

विनियोजन.

३. या अधिनियमाद्वारे, राज्याच्या एकत्रित निधीतून ज्या रकमा देण्यासाठी व त्यांचा विनियोग करण्यासाठी अधिकृत मंजूरी देण्यात आलेली आहे, त्या रकमांचा विनियोग, दिनांक ३१ मार्च २०२६ रोजी संपणाऱ्या वर्षाच्या संबंधात अनुसूचीत दर्शविलेल्या सेवा व प्रयोजने यांकरिता करण्यात येईल.

अनुसूची
(कलमें २ व ३ पहा)

अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक	कामे व प्रयोजने	लेखाशिर्ष	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा		एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमापेक्षा		एकूण
			अधिक नसतील अशा रकमा -				
			(१)	(२)	(३)	(४)	
ए-महसुली लेखावरील खर्च							
सामान्य प्रशासन विभाग							
ए-१	राज्यपाल व मंत्रीपरिषद	२०१२, २०१३,	राष्ट्रपती,उपराष्ट्रपती/राज्यपाल/संघ राज्यक्षेत्रांचे प्रशासक मंत्रीपरिषद	१,५०,००,०००	...	१,५०,००,०००	
ए-२	निवडणुका	२०१५,	निवडणुका	७८,४९,०००	...	७८,४९,०००	
ए-४	सेक्रेटरिएट आणि संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	२०५२, २०५९, २०७०, २०७५,	सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा सार्वजनिक बांधकामे इतर प्रशासनिक सेवा संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	१३,७३,८८,०००	...	१३,७३,८८,०००	
एकूण-सामान्य प्रशासन विभाग							
				१६,०२,३७,०००	...	१६,०२,३७,०००	
गृह विभाग							
बी-१	पोलीस प्रशासन	२०१४, २०५५, २०७०,	न्यायदान पोलीस इतर प्रशासनिक सेवा	४,०१,८४,५७,०००	१,००,००,०००	४,०२,८४,५७,०००	
बी-२	राज्य उत्पादन शुल्क	२०३९,	राज्य उत्पादन शुल्क	४,८७,४९,०००	...	४,८७,४९,०००	
बी-३	वाहतूक प्रशासन	२०४१, ३०५५, ३०५६,	वाहनांवरील कर मार्ग परिवहन अंतर्देशीय जल परिवहन	१०,१३,८२,५५,०००	...	१०,१३,८२,५५,०००	

अनुसूची (कलमें २ व ३ पहा।)					
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	(३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा		एकूण
			अधिक नसतील अशा रकमा - (४)		
			रुपये	रुपये	
बी-४	सेक्रेटरीएट आणि इतर प्रशासनिक सेवा	विक्रीय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	...	१,५८,९१,०००	१,५८,९१,०००
		सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा			
		संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा			
		तुरुंग	२३,४९,९०,०००	...	२३,४९,९०,०००
एकूण-गृह विभाग			१४,४५,६३,४२,०००	१,००,००,०००	१४,४६,६३,४२,०००
महसूल व वन विभाग					
सी-१	महसूल आणि जिल्हा प्रशासन	जमीन महसूल	२२,८१,१८,०००	...	२२,८१,१८,०००
		विक्रीय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क			
		जिल्हा प्रशासन			
		इतर प्रशासनिक सेवा			
		अलोहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग			
सी-४	सेक्रेटरीएट व इतर सर्वसाधारण सेवा	सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा	७०,०५,०००	...	७०,०५,०००
		सार्वजनिक बांधकामे			
		संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा			
		नगरविकास			
सी-५	इतर सामाजिक सेवा	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण	१,१३,६१,०००	...	१,१३,६१,०००
		सामाजिक सुरक्षा व कल्याण			
		इतर सामाजिक सेवा			

अनुसूची
(कलमे २ व ३ पहा)

अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा		एकूण	
			अधिक नसतील अशा रकमा - (४)			
			रुपये	रुपये		
सी-६	इतर सामाजिक सेवा	२२४५, २७११,	नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य पूर नियंत्रण व जलनिस्सारण	२८,०००	...	२८,०००
एकूण-महसूल व वन विभाग						
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग						
डी-३	कृषि सेवा	२४०१, २४०२, २४१५,	पीक संवर्धन मृद व जलसंधारण कृषिविषयक संशोधन व शिक्षण	१,३२,३३,१०,०००	...	१,३२,३३,१०,०००
डी-४	पशुसंवर्धन	२४०३,	पशुसंवर्धन	१५,००,०२,०००	...	१५,००,०२,०००
डी-५	दुग्धव्यवसाय विकास	२४०४,	दुग्धव्यवसाय विकास	६६,४२,००,०००	...	६६,४२,००,०००
डी-६	मत्स्यव्यवसाय	२४०५,	मत्स्यव्यवसाय	१५,४१,५१,०००	...	१५,४१,५१,०००
एकूण-कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग						
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग						
ई-२	सर्वसाधारण शिक्षण	२२०२,	सर्वसाधारण शिक्षण	१,०७,२२,८८,०००	...	१,०७,२२,८८,०००
ई-३	सेक्रेटरीएट आणि इतर सामाजिक सेवा	२२०४, २२०५,	क्रीडा व युवक सेवा कला व संस्कृती	३,११,२९,८८,०००	...	३,११,२९,८८,०००

अनुसूची (कलमें २ व ३ पहा।)					
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक	कामे व प्रयोजने	लेखाशिर्ष	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा	एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमापेक्षा	एकूण
			अधिक नसतील अशा रकमा -		
(१)	(२)	(३)	रुपये	रुपये	रुपये
नगरविकास विभाग					
एफ-१ व्याज प्रदाने	२२२५,	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण	४,१८,५२,७६,०००	...	४,१८,५२,७६,०००
	२२३५,	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण			
	२२५१,	सचिवालयीन-सामाजिक सेवा			
	२४०६,	वनीकरण व वन्यजीवन			
एफ-२ नगरविकास आणि इतर प्रगत सेवा	२०४९,	जिल्हा प्रशासन	९८,१३,८२,०००	...	९८,१३,८२,०००
	२०५३,	इतर प्रशासनिक सेवा			
	२०७०,	नगरविकास	७६,६६,१३,१७,०००	...	७६,६६,१३,१७,०००
	२२१७,	मार्ग परिवहन			
एफ-३ सेक्टरिएट आणि इतर सामाजिक सेवा	३०५५,	कामगार, सेवयोजन व कौशल्य विकास	६,६६,०९,०००	...	६,६६,०९,०००
	२२३०,	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण			
	२२३५,	सचिवालयीन-सामाजिक सेवा			
	२२५१,	स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	९,२८,३८,२४,०००	...	९,२८,३८,२४,०००
एफ-४	स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	३६०४,			
एकूण-नगरविकास विभाग			८६,०१,१७,५०,०००	९८,१३,८२,०००	८६,९९,३१,३२,०००

अनुसूची
(कलमे २ व ३ पहा)

अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक	कामे व प्रयोजने	लेखाशिर्ष			विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा		एकूण
		(१)	(२)	(३)	अधिक नसतील अशा रकमा -		
					(४)	(५)	
वित्त विभाग							
जी-३	व्याज प्रदाने व ऋण सेवा	२०४८, २०४९,	१,१०,००,००,०००	१,१०,००,००,०००	
जी-४	सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा	२०५२,	१,०७,२६,०००	१,०७,२६,०००	
		एकूण-वित्त विभाग			१,१०,००,००,०००	१,११,०७,२६,०००	
सार्वजनिक बांधकाम विभाग							
एच-३	गृहनिर्माण	२२१६,	२,०००	२,०००	
एच-४	सेक्टरिएट - इतर आर्थिक सेवा	२४०६, ३०५१, ३०५३, ३४५१,	५,००,००,०००	५,००,००,०००	
एच-५	मार्ग व पूल	३०५४,	१३,००,००,०१,०००	१३,००,००,०१,०००	
एच-६	सार्वजनिक बांधकामे आणि प्रशासकीय व कार्यचालन इमारती	२०५९, २२०२, २२०३, २२०५, २२१०, २२१७,	१२,३९,९४,०००	१२,३९,९४,०००	

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)						
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा		एकूण	
			अधिक नसतील अशा रकमा - (४)			
			रुपये	रुपये		
		२२३०, २४०३, २४०५,	कामगार, सेवोयोजन व कौशल्य विकास पशुसंवर्धन मत्स्यव्यवसाय			
			एकूण-सार्वजनिक बांधकाम विभाग			
			१३,१७,३९,९७,०००	...	१३,१७,३९,९७,०००	
जलसंपदा विभाग						
आय-३	पाटबंधारे, वीज आणि इतर आर्थिक सेवा	२४०२, २७००, २७०१, २७०२, २७०५, २७११, २८०१, ३४०२,	मृद व जलसंधारण मोठे पाटबंधारे मध्यम पाटबंधारे लहान पाटबंधारे लाभक्षेत्र विकास पूर नियंत्रण व जलनिस्सारण वीज अवकाश संशोधन	१७,५३,५१,०००	...	१७,५३,५१,०००
		एकूण-जलसंपदा विभाग				
विधि व न्याय विभाग						
जे-१	न्यायदान	२०१४,	न्यायदान	२,४८,६६,६७,०००	३,१५,४५,४०,०००	
जे-२	सेक्रेटरीएट आणि इतर सामाजिक आर्थिक सेवा	२०५२, २०७०,	सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा इतर प्रशासनिक सेवा	३,२१,२८,०००	३,२१,२८,०००	

अनुसूची (कलमें २ व ३ पहा)				
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा	
			एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमापेक्षा	
			अधिक नसतील अशा रकमा - (४)	
			रुपये	रुपये
		सामाजिक सुरक्षा व कल्याण इतर सामाजिक सेवा इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा		रुपये
२२३५, २२५०, ३४७५,				
			७०,००,०१,०००	२,४८,६६,६७,०००
				३,१८,६६,६८,०००
		एकूण-विधि व न्याय विभाग		
		उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग		
के-४	कामगार, सेवायोजन व कौशल्य विकास	कामगार, सेवायोजन व कौशल्य विकास	२,७३,३६,०००	...
				२,७३,३६,०००
के-७	उद्योग	ग्रामोद्योग व लघुउद्योग उद्योग अलौहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग	९८,६१,४१,०००	...
				९८,६१,४१,०००
		एकूण-उद्योग, ऊर्जा, कामगार व खनिकर्म विभाग	१,०१,३४,७७,०००	...
				१,०१,३४,७७,०००
		ग्रामविकास विभाग		
एल-२	जिल्हा प्रशासन	जिल्हा प्रशासन	१४,००,००,०००	...
				१४,००,००,०००
एल-३	ग्रामविकास कार्यक्रम	सार्वजनिक बांधकामे सामाजिक सुरक्षा व कल्याण कृषिविषयक संशोधन व शिक्षण ग्रामविकासासाठी विशेष कार्यक्रम ग्रामीण रोजगार	३२,९५,००,००,०००	...
				३२,९५,००,००,०००

अनुसूची (कलमें २ व ३ पहा)		विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा				एकूण	
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक	कामे व प्रयोजने	लेखाशिर्ष	अधिक नसतील अशा रकमा -		एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमापेक्षा	रुपये	रुपये
			(३)	(४)			
एल-४	सचिवालयीन-आर्थिक सेवा	इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम नवीन व नवीकरणीय ऊर्जा मार्ग व पूल	३४५१,	९,९४,०००	...	९,९४,०००	
एल-५	स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	३६०४,	६,२४,०९,२२,०००	८,००,००,००,०००	९४,२४,०९,२२,०००	
एकूण-ग्रामविकास विभाग							४७,३३,९९,९६,०००
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग							
एम-२	अन्न साठवण व वखार	अन्न साठवण व वखार	२४०८,	९३,३३,८२,३९,०००	...	९३,३३,८२,३९,०००	
एकूण-अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग							९३,३३,८२,३९,०००
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग							
एन-३	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण	जिल्हा प्रशासन सर्वसाधारण शिक्षण कला व संस्कृती वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य कुटुंबकल्याण पाणी पुरवठा व स्वच्छता	२०५३, २२०२, २२०५, २२१०, २२११, २२१५,	३७,९८,९२,५१,०००	...	३७,९८,९२,५१,०००	

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)		अनुसूची	
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमेपेक्षा एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमेपेक्षा अधिक नसतील अशा रकमा - (४)
		रुपये	रुपये
२२१६,	गृहनिर्माण		
२२१७,	नगरविकास		
२२२५,	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण		
२२३०,	कामगार, सेवयोजन व कौशल्य विकास		
२२३५,	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण		
२४०१,	पीक संवर्धन		
२४०२,	मृद व जलसंधारण		
२४०३,	पशुसंवर्धन		
२४०५,	मत्स्यव्यवसाय		
२४०६,	वनीकरण व तन्यजीवन		
२४०८,	अन्न साठवण व वखार		
२५०१,	ग्रामविकासासाठी विशेष कार्यक्रम		
२५०५,	ग्रामीण रोजगार		
२८०१,	वीज		
२८१०,	नवीन व नवीकरणीय ऊर्जा		
२८५१,	ग्रामोद्योग व लघुउद्योग		
२८५२,	उद्योग		
एकूण-सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग		३७,९८,९२,५१,०००	...
३७,९८,९२,५१,०००			
नियोजन विभाग			
२५०५,	ग्रामीण रोजगार	१,०००	...
१,०००			
एकूण-नियोजन विभाग		१,०००	...
१,०००			

ओ-३ ग्रामीण रोजगार

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)					
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमेपेक्षा अधिक नसतील अशा रकमा - (४)	एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमेपेक्षा	एकूण
			रुपये	रुपये	रुपये
सार्वजनिक आरोग्य विभाग					
आर-१	वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	२०४९, २२१०, २२११, २२३५,	व्याज प्रदाने वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य कुटुंबकल्याण सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	६७,३४,१५,४१,००० ...	६७,३४,१५,४१,०००
एकूण-सार्वजनिक आरोग्य विभाग					
६७,३४,१५,४१,०००					
वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्रव्ये विभाग					
एस-१	वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	२२१०,	वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	५,११,०४,६५,००० ...	५,११,०४,६५,०००
एकूण-वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्रव्ये विभाग					
५,११,०४,६५,०००					
आदिवासी विकास विभाग					
टी-५	जनजाति क्षेत्र विकास उपयोजनेवरील महसुली खर्च	२०५३, २०५९, २२०२, २२०४, २२१०, २२११, २२१५,	जिल्हा प्रशासन सार्वजनिक बांधकामे सर्वसाधारण शिक्षण क्रीडा व युवक सेवा वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य कुटुंबकल्याण पाणी पुरवठा व स्वच्छता	३,०७,८५,८५,००० ...	३,०७,८५,८५,०००

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)			
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमापेक्षा एकूण
		(३)	अधिक नसतील अशा रकमा - (४)
			रुपये
२२१६,	गृहनिर्माण		रुपये
२२१७,	नगरविकास		
२२२५,	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण		
२२३०,	कामगार, सेवयोजन व कौशल्य विकास		
२२३५,	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण		
२२३६,	पोषण आहार		
२४०१,	पीक संवर्धन		
२४०२,	मृद व जलसंधारण		
२४०३,	पशुसंवर्धन		
२४०५,	मत्स्यव्यवसाय		
२४०६,	वनीकरण व वन्यजीवन		
२४०८,	अन्न साठवण व वखार		
२४२५,	सहकार		
२५०१,	ग्रामविकासासाठी विशेष कार्यक्रम		
२५०५,	ग्रामीण रोजगार		
२७०२,	लहान पाटबंधारे		
२८०१,	वीज		
२८१०,	नवीन व नवीकरणीय ऊर्जा		
२८५१,	ग्रामोद्योग व लघुउद्योग		
२८५२,	उद्योग		
३०५४,	मार्ग व पूल		
३०५५,	मार्ग परिवहन		
एकूण-आदिवासी विकास विभाग			३,०७,८५,८५,०००
			...
			३,०७,८५,८५,०००

पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)						
अनुदानाचा किंवा इतर वेनियोजनाचा क्रमांक	कामे व प्रयोजने	लेखाशिर्ष	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या एकत्रीत निधीवर भारित केलेल्या रकमापेक्षा			
			एकूण नसतील अशा रकमा -			एकूण
			(१)	(२)	(३)	
यू-४	पािस्थितिकी व पर्यावरण.	३४३५,	पािस्थितिकी व पर्यावरण.	२,३८,००,००,०००	...	२,३८,००,००,०००
एकूण-पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग						
व्ही-२	सहकार	२०७०, २२३५, २४०६, २४२५, २४३५, २८५१, २८५२, ३४५१,	सहकार, पणन व वस्तोद्योग विभाग इतर प्रशासनिक सेवा सामाजिक सुरक्षा व कल्याण वनीकरण व वन्यजीवन सहकार इतर कृषिविषयक कार्यक्रम ग्रामोद्योग व लघुउद्योग उद्योग सचिवालयीन-आर्थिक सेवा	६,५९,३३,४४,०००	...	६,५९,३३,४४,०००
एकूण-सहकार, पणन व वस्तोद्योग विभाग						
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग						
डब्ल्यू-२	सर्वसाधारण शिक्षण	२२०२,	सर्वसाधारण शिक्षण	१,५३,९४,८५,०००	...	१,५३,९४,८५,०००
डब्ल्यू-४	कला व संस्कृती	२२०५,	कला व संस्कृती	१०,४८,०९,०००	...	१०,४८,०९,०००
डब्ल्यू-६	सचिवालयीन-सामाजिक सेवा	२२५१,	सचिवालयीन-सामाजिक सेवा	२०,००,०००	...	२०,००,०००

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)						
अनुदानाचा किंवा इतर वेिनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमेपेक्षा		एकूण	
			अधिक नसतील अशा रकमा - (४)			
			रुपये	रुपये		
महिला व बाल विकास विभाग						
एक्स-१ सामाजिक सुरक्षा व पोषण आहार	२२३५, २२३६,	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण पोषण आहार	एकूण-उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग	१,६४,६२,९४,०००	...	१,६४,६२,९४,०००
			२६,६५,७६,४३,०००	...	२६,६५,७६,४३,०००	
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग						
वाय-२ पाणी पुरवठा व स्वच्छता	२२१५,	पाणी पुरवठा व स्वच्छता	एकूण-महिला व बाल विकास विभाग	२६,६५,७६,४३,०००	...	२६,६५,७६,४३,०००
			४९,००,०१,०००	...	४९,००,०१,०००	
कौशल्य,रोजगार,उद्योजकता व नाविन्यता विभाग						
झेडए-२ सेक्टरिएट आणि इतर सामाजिक सेवा	२२०३, २२३०, २२३५, २२५१, २४०६,	तंत्र शिक्षण कामगार, सेवायोजन व कौशल्य विकास सामाजिक सुरक्षा व कल्याण सचिवालयीन-सामाजिक सेवा वनीकरण व वन्यजीवन	एकूण-पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	४९,००,०१,०००	...	४९,००,०१,०००
			३०,०१,०००	...	३०,०१,०००	
			३०,०१,०००	...	३०,०१,०००	
			३०,०१,०००	...	३०,०१,०००	
			३०,०१,०००	...	३०,०१,०००	

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)			
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	अनुसूची
			विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमापेक्षा अधिक नसतील अशा रकमा - (४)
			रुपये ... रुपये ३०,०१,००० रुपये ३०,०१,०००
		एकूण-कौशल्य,रोजगार,उद्योजकता व नाविन्यता विभाग	
		पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	
झेडडी-१	सेक्टरिएट आणि इतर सामाजिक सेवा	इतर प्रशासनिक सेवा	...
		माहिती व प्रसिद्धी	...
		सचिवालयीन-सामाजिक सेवा	...
झेडडी-२	कला व संस्कृती	कला व संस्कृती	१२,९०,३२,००० १२,९०,३२,०००
झेडडी-४	पर्यटन	पर्यटन	१५,००,००,००० १५,००,००,०००
		एकूण-पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग	२८,२५,३२,००० २८,२५,३२,०००
		अल्पसंख्याक विकास विभाग	
झेडई-१	अल्पसंख्याक विकास	सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा	...
		जिल्हा प्रशासन	...
		संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	...
		कला व संस्कृती	...
		अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण	...
		सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	...
		वनीकरण व वन्यजीवन	...
		एकूण-अल्पसंख्याक विकास विभाग	२,३६,२६,९५,००० २,३६,२६,९५,०००

अनुसूची
(कलमे २ व ३ पहा)

अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा अधिक नसतील अशा रकमा - (४)		एकूण	
			रुपये	रुपये		
मराठी भाषा विभाग						
झेडएफ-१	सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा	२०५२,	सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा	४५,३४,०००	...	४५,३४,०००
			एकूण-मराठी भाषा विभाग	४५,३४,०००	...	४५,३४,०००
इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग						
झेडजी-३	विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग यांचे कल्याण	२२२५,	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण	१८,४८,४२,०४,०००	...	१८,४८,४२,०४,०००
		२२३५,	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण			
			एकूण-इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग	१८,४८,४२,०४,०००	...	१८,४८,४२,०४,०००
बी-भांडवली लेखावरील खर्च						
गृह विभाग						
			एकूण-ए-महसुली लेखावरील खर्च	३,४७,४३,८७,७८,०००	१२,५७,८०,४९,०००	३,६०,०१,६८,२७,०००
बी-१० आर्थिक सेवांवरील भांडवली खर्च						
			बी-भांडवली लेखावरील खर्च			
			गृह विभाग			
			पोलिसांवरील भांडवली खर्च	१५,००,००,०००	...	१५,००,००,०००
			इतर प्रशासनिक सेवांवरील भांडवली खर्च.			
			भारतीय रेल्वे यांवरील भांडवली खर्च - वाणिज्यिक मार्ग			
			मार्ग परिवहन यांवरील भांडवली खर्च			

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)					
अनुदानाचा किंवा इतर वेनियोजनाचा क्रमांक	कामे व प्रयोजने	(१)	(२)	(३)	एकूण
			लेखाशिर्ष	रुपये	
			विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा अधिक नसतील अशा रकमा - (४)	रुपये	
एकूण-गृह विभाग					
			१५,००,००,०००	...	१५,००,००,०००
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग					
डी-९	मत्स्यवसायावरील भांडवली खर्च	४४०५,	१,०००	...	१,०००
	मत्स्यवसायावरील भांडवली खर्च	६४०५,			
	मत्स्यवसायासाठी कर्जे				
एकूण-कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग					
			१,०००	...	१,०००
नगरविकास विभाग					
एफ-५	नगरविकासावरील भांडवली खर्च	४२१७,	३०,२५,००,००,०००	...	३०,२५,००,००,०००
एफ-६	राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	६००३,	...	१,०००	१,०००
एफ-७	नगर विकासासाठी कर्जे	६२१७,	३७,४०,८२,००,०००	...	३७,४०,८२,००,०००
एकूण-नगरविकास विभाग					
			६७,६५,८२,००,०००	१,०००	६७,६५,८२,०१,०००
वित्त विभाग					
जी-९	सार्वजनिक कर्जे व आंतरराष्ट्रीय तडजोड	६००३, ६००४, ७८१०,	...	१,०००	१,०००
	राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण				
	केंद्र शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा				
	आंतरराष्ट्रीय तडजोड				

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)		अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)		अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)	
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक	कामे व प्रयोजने	लेखाशिर्ष	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमेपेक्षा	एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमेपेक्षा	एकूण
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
			रुपये	रुपये	रुपये
			...	१,०००	१,०००
सार्वजनिक बांधकाम विभाग					
एच-७	सामाजिक सेवा आणि आर्थिक सेवा यावरील भांडवली खर्च	गृहनिर्माणवरील भांडवली खर्च पूरनियंत्रण प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च मार्ग व पूल यांवरील भांडवली खर्च	७६,५०,२६,५९,०००	...	७६,५०,२६,५९,०००
एच-८	सार्वजनिक बांधकामे आणि प्रशासकीय व कार्यचालन इमारती यावरील भांडवली खर्च	सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती यांवरील भांडवली खर्च वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यांवरील भांडवली खर्च अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण यांवरील भांडवली खर्च सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यांवरील भांडवली खर्च इतर सामाजिक सेवा यांवरील भांडवली खर्च	१,००,८२,७८,०००	...	१,००,८२,७८,०००
एच-९	प्रादेशिक असमतोल दूर करण्यासाठी भांडवली खर्च	शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती यांवरील भांडवली खर्च वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यांवरील भांडवली खर्च इतर सामाजिक सेवा यांवरील भांडवली खर्च	१,०००	...	१,०००
			७७,५१,०९,३८,०००	...	७७,५१,०९,३८,०००
जलसंपदा विभाग					

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)					
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा		
			एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमापेक्षा		
			अधिक नसतील अशा रकमा - (४)		
आय-५	पाटबंधारे यांवरील भांडवली खर्च	४४०२, ४७००, ४७०१, ४७०२, ४७०५, ४७११, ४८०१,	मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च मोठे पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च मध्यम पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च लहान पाटबंधार्यांवरील भांडवली खर्च लाभक्षेत्र विकास यावरील भांडवली खर्च पूरनियंत्रण प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च वीज प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च	रुपये २६,४५,७९,५३,००० ...	रुपये २६,४५,७९,५३,०००
एकूण-जलसंपदा विभाग			२६,४५,७९,५३,०००	...	२६,४५,७९,५३,०००
विधि व न्याय विभाग					
जे-४	पाटबंधारे यांवरील भांडवली खर्च	४०५९, ४२१६,	सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च गृहनिर्माणावरील भांडवली खर्च	१०,३४,९५,०१,००० ...	१०,३४,९५,०१,०००
एकूण-विधि व न्याय विभाग			१०,३४,९५,०१,०००	...	१०,३४,९५,०१,०००
उद्योग, ऊर्जा , कामगार व खनिकर्म विभाग					
के-११	वीज प्रकल्पासाठी कर्जे	४८०१, ६८०१, ६८७५,	वीज प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च वीज प्रकल्पांसाठी कर्जे इतर उद्योगासाठी कर्जे	४७,६८,९९,००० ...	४७,६८,९९,०००
एकूण-उद्योग, ऊर्जा , कामगार व खनिकर्म विभाग			४७,६८,९९,०००	...	४७,६८,९९,०००

अनुसूची (कलमें २ व ३ पहा)					
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक	कामे व प्रयोजने	लेखाशिर्ष	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा	एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमापेक्षा	एकूण
			अधिक नसतील अशा रकमा -		
			(३)	(४)	
(१)	(२)		रुपये	रुपये	रुपये
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग					
एन-४	सामाजिक सेवांवरील भांडवली खर्च	४०५९, ४२२५, ४२३५, ४४०२, ४४२५, ६२२५,	२,०००	...	२,०००
		सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण यांवरील भांडवली खर्च सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यांवरील भांडवली खर्च मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च सहकारावरील भांडवली खर्च अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याणासाठी कर्जे.			
एकूण-सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग			२,०००	...	२,०००
नियोजन विभाग					
ओ-१०	इतर ग्रामविकास कार्यक्रमांवरील भांडवली खर्च	४२५०, ४५१५, ५४५२,	१,०००	...	१,०००
		इतर सामाजिक सेवा यावरील भांडवली खर्च इतर ग्रामविकास कार्यक्रम यावरील भांडवली खर्च पर्यटनावरील भांडवली खर्च			
एकूण-नियोजन विभाग			१,०००	...	१,०००
सार्वजनिक आरोग्य विभाग					
आर-३	इतर ग्रामविकास कार्यक्रमांवरील भांडवली खर्च	४२१०, ६००३,	२,१८.४८.५९,०००	...	२,१८.४८.५९,०००
		वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यांवरील भांडवली खर्च राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण			

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)				
अनुदानाचा किंवा इतर वेिनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा	एकूण
			अधिक नसतील अशा रकमा - (४)	एकूण
वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्वये विभाग				
एस-४	वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यांवरील भांडवली खर्च	वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यांवरील भांडवली खर्च	एकूण-सार्वजनिक आरोग्य विभाग	२,१८,४८,५९,०००
			...	२,१८,४८,५९,०००
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग				
व्ही-३	सामाजिक सेवा यांवरील भांडवली खर्च	सहकारावरील भांडवली खर्च इतर कृषिविषयक कार्यक्रम यावरील भांडवली खर्च ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यांवरील भांडवली खर्च	१,००,००,०००	१,००,००,०००
		
व्ही-५	आर्थिक सेवा यावरील भांडवली खर्च	सहकारासाठी कर्जे ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यासाठी कर्जे ग्राहकोपयोगी उद्योगांसाठी कर्जे	२१,८२,६९,००,०००	२१,८२,६९,००,०००
		
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग				
वाय-६	आर्थिक आणि सामाजिक सेवा यावरील भांडवली खर्च	पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांवरील भांडवली खर्च	एकूण-सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग	२१,८३,६९,००,०००
			...	२१,८३,६९,००,०००
४९,००,००,०००				
४९,००,००,०००				

अनुसूची (कलमे २ व ३ पहा)						
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	(३)	विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमापेक्षा एकत्रित निधीवर भासित केलेल्या रकमापेक्षा (४)		एकूण	
			रुपये	रुपये		
			अधिक नसतील अशा रकमा -			
झेडई-२	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यांवरील भांडवली खर्च	४४०२,	मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च	४९,००,००,०००	...	४९,००,००,०००
		४७०२,	लहान पाटबंधाऱ्यांवरील भांडवली खर्च	१०,००,००,०००	...	१०,००,००,०००
		६२१५,	पाणीपुरवठा व स्वच्छता यांसाठी कर्जे			
		एकूण-पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग				
		अल्पसंख्याक विकास विभाग				
झेडजी-४	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण यांवरील भांडवली खर्च	४२३५,	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यांवरील भांडवली खर्च	१०,००,००,०००	...	१०,००,००,०००
		एकूण-अल्पसंख्याक विकास विभाग				
		इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग				
झेडजी-४	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण यांवरील भांडवली खर्च	४२२५,	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण यांवरील भांडवली खर्च	८८,२०,२५,०००	...	८८,२०,२५,०००
		६२१६,	गृहनिर्माणासाठी कर्जे	१७,७०,००,०००	...	१७,७०,००,०००
		६२२५,	अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याणासाठी कर्जे.			
७६१०,	शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे					
			एकूण-इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग			
			१,०५,९०,२५,०००	...	१,०५,९०,२५,०००	
			एकूण-बी-भांडवली लेखावरील खर्च			
			२,१५,०८,०२,१७,०००	२,०००	२,१५,०८,०२,१९,०००	

अनुसूची (कलमें २ व ३ पहा)			
अनुदानाचा किंवा इतर विनियोजनाचा क्रमांक (१)	कामे व प्रयोजने (२)	लेखाशिर्ष (३)	एकूण
			विधानसभेने मत देऊन मंजूर केलेल्या रकमांपेक्षा
			एकत्रित निधीवर भारित केलेल्या रकमांपेक्षा
अधिक नसतील अशा रकमा - (४)			रुपये
			रुपये
एकूण-बेरीज			५,६२,५१,८९,९५,०००
			१२,५७,८०,५१,०००
			५,७५,०९,७०,४६,०००

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन

भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०४ व अनुच्छेद २०५ यानुसार २०२५-२०२६ या वर्षाच्या संबंधातील विवक्षित सेवा व प्रयोजने यांवरील पूरक खर्च भागविण्यासाठी आवश्यक रकमांचे, राज्याच्या एकत्रित निधीतून विनियोजन करण्याकरिता तरतूद करण्यासाठी हे विधेयक मांडण्यात येत आहे.

रकमा पुढे दर्शविण्यात आल्या आहेत :

		रुपये
(ए) महसुली खर्च	..	३,६०,०१,६८,२७,०००
(बी) भांडवली खर्च	..	२,१५,०८,०२,१९,०००
एकूण	..	५,७५,०९,७०,४६,०००

मुंबई,
दिनांक ९ जुलै, २०२५.

अजित पवार,
उप मुख्यमंत्री (वित्त).